

Милан Тодоров

ВОЗ ПРОЛАЗИ КРОЗ ПЛЕТЕНИЦУ

Била је то мала чекаоница на малој железничкој станици. Изнад разваљених улазних врата креонском бојом исписана слова ПЛЕТЕНИЦА – PLETENICA.

Вероника је стајала крај прозора када је тај крупни пре-планули човек ушао. Био јој је непознат. Сигурно не живи овде. Да је из Плетенице, морала би да га зна макар из виђења. Али, било је то време када су се многи враћали у ту заборављену и помало запуштену долину. Они који су све напустили и отишли пре много година у веће градове. Више ту нису имали никога, осим сећања које је бескрајно променљиво.

У чекаоници, поред Вероникиних ногу куњала су два куждрава пса. Пулини. Овчарски пси. Само, оваца више није било овде. Ако не рачунамо изгубљене овце у које је Вероника убрајала и себе.

Пси су били црни, без иједне беле шарнице.

Некад је од своје баке слушала ружне приче о смрти. И увек се, у њима, смрт прикрадала у облику сасвим црног пса. Увек. Али, веровала је да су то бапска претеривања. Уосталом, пси нису били ствар њеног избора. Једноставно, појавили су се ниоткуда и остали уз њу.

Чекање том непознатом намернику, изгледа, није падало тешко. Засео је у угао крај пећи која се није ложила. Прекрстио

је ноге у добро окованим зимским гојзерицама, развезао смеђи вунени шал који га је додатно утопљавао испод избледелог монтегомерца и дремкао зурећи у ољуспани плафон, што се није могло отпрве видети јер се у чекаоници дуго није упалило светло.

Још један, помисли Вероника, за кога не постоји време. Само климатске промене зване лето, јесен, зима... пролеће након свега.

Али, требало је чекати тај воз. И она је стрпљиво чекала.

Тај воз који би у Плетеницу долазио увек у различито време, доносећи једнако мирисе доласка и одласка. И ништа више.

Поново га је погледала, трудећи се да он то не примети. Из профила учини јој се да незнанац невероватно личи на њеног Јакова. Само што је имао мало мекше, облије црте лица.

Сетила се своје прве брачне ноћи. Сетила се и тамног мајчиног и очевог брачног кревета, беле уштиркане постељине и себе како га чека до јутра у њему. Дотерује шминку, везује црвену перлицу око врата, затеже чарапе сјајним металним жабицама, натеже корсет преко набубрелих груди.

Најзад би ушао, снажно залупивши врата за собом. Погледала га је устрептала и у очима му видела нешто што до тада никада није видела. То сада није био човек кога је познавала већ годину дана. Био је то неки други Јаков.

Помислила је да ће скинути бар одело. Спремила му је, на његовој страни лежаја, пицаму коју је лично изабрала за њега. За ту ноћ. Нешто у чему је желела да га памти цео живот. А он је само клекнуо на ивицу тешког брачног кревета, ухватио је за глежњеве ногу, притом јој поцепавши црну најлонку и једним кратким али одсечним потезом окренуо је на трбух. Није стигла ни да врисне. Левом руком јој је притиснуо теме, забијајући јој лице у прашњав јастук, а десном поцепав гаћице и у налету продро у њу. Отада нису разменили ни реч.

Поново погледа кроз прозор. Напољу се захуктавао ветар помешан са пепељастом леденом кишом. Ништа чудно за први новембар.

Није волела да гледа како јесењи ветар повија стабла и њише канделабре.

Окрете се на другу страну.

Непознати средовечни мушкарац завуче руку у џеп и извуче паклицу цигарета. Не гледајући, крупним јаким прстима

парао је папирнату амбалажу. Узалуд. Онда згужва кутију и баци је у правцу препуне корпе за отпатке. Кутија се кратко задржа на врху хрпе најразноврснијег смећа, затим се, производећи крт звук који је подсећао на парање леда, сроза на под. Мушкарац сигурним потезом ископа из монтгомерца нову свежу паклицу.

Колико још има до воза? Шта ако је то онај који долази само да би прошао, помисли Вероника. Такве никада није воле-ла. Слушала их је ноћу, сама у кревету, у брачној несаници. Долазили би по неком правилном реду. Први, у пола један иза поноћи. Други у три. Трећи у пола четири. А онда више није бројала. Јаков је спавао у посебној соби у кући. Или ван куће. Вероника му није ништа замерала. Он је имао свој, а она свој живот. Ни једно, ни друго нису знали шта да чине са њим.

Једног благог септембарског јутра, око Мале Госпојине, јавише јој да је Јаков пао са торња плетеничке цркве Светог спаса док је бакром опшивао куполу за источни крст. Био је везан сигурносним ужетом. Док је падао, мислила је Вероника, вероватно је веровао да ће га тај јаки коноп спасити. Јер у Бога, човек као Јаков није могао да верује искрено. Био је лимар двадесет година и није му било први пут да пада са крова. Међутим, овај пут се десило нешто крајње необично. Уместо да амортизује његов суноврат у дубину, јако плетено уже му се обмотало око врата и удавило га још у паду. Није умро од ударца о земљу, него од гушења под необјашњивим околностима.

Неколико минута касније, кроз прозор угледа жути такси, како се лагано, као оклевајући, зауставља.

У чекаоницу потом уђе његов возач и док је неспретно затварао врата она примети да нема једну ногу. Односно да има протезу. Панталоне на њему са безброј џепова биле су војне.

Вероника га одмери.

Била је скоро сигурна да је таксиста, иако још млад, већ потрошен човек.

Ништа он није урадио што би је подстакло да то закључи. Штавише, само ју је једном окрзнуо погледом, прешао преко ње као да не постоји.

Знала је шта тај мушки поглед значи.

А и таксиста је, свакако, знао да она то зна и није га било брига.

Колико има до воза, хтела је да упита таксисту. Тај је морао то да зна. Сигурно му није први пут да по ноћи неког чека на пустој железничкој станици.

Али, онда одустаде.

Шта би са тим сазнањем?

Човек који је чекао воз је и даље, потпуно сабран и одсутан, пушио. Вероника је њушила мирис његовог дувана и истовремено погледавала његове руке трудећи се да то чини што неупадљивије. Једва се уздржала да се не насмеје упркос свему. Имао је руке као сви плетенички паори. Кратки јаки прсти, мало закривљени, дебео длан и надланица. Плетеничанин који је дошао да своје последње дане проведе у старом крају. Несвестан да ће ускоро умрети. Још му се чини да може, само да се добро напије плетеничког ваздуха, да отклизи тим шинама поново у свет, да јурца за својом звездом, за чаробним неухватљивим успесима, за новцем и лепим несталним женама.

За себе је веровала да је једна од оних која је једноставна. Од живота одавно више није ништа очекивала. Схватала га је само као нешто што пролази. Као возови који пролазе кроз Плетеницу. Понеки застане. Понеки и донесе неког. Али, већином и то убедљивом већином, само пројуре овуда. Тако је сврха постојања за њу постала пролазак. Макар то био и пролазак кроз ништа. А шта ће бити после, кад све прође, није је било брига.

Касни, рече таксиста. Те машиновође... и опсова.

Нису криве машиновође, рече Вероника, него ове наше пруге.

Шта ће, го-спо-ђо, возовима уопште машиновође, рече таксиста непотребно наглашавајући управо реч „госпођа“. Једног ће дана, го-спо-ђо, возови ионако ићи сами. Наводиће их из свемира, компјутерски.

Непознати корпулентни човек се није укључивао у њихову жалову распаву.

Мирисало је на почетак зиме. На узалудност бекства. Киша је купала Плетеницу пред Ноћ вештица све јаче и Вероника поново урони у своје мисли.

Недавно је сањала да је продала стару породичну кућу у варошици, која је чак и од ове заборављене жељезничке станице била удаљена пет-шест километара. Али, у сну је све

било једноставно. Појавио се један млади брачни пар из Београда. Факултетлије. Без посла у граду. Дошли би у Платеницу да гаје лековито биље. Камилицу. Плетеница је рај за камилицу. А имају и сигуран откуп. Све што с пролећа скупе по плетеничким каналима и јаругама, већ на лето иде за Америку.

Одушевили се дебелим зеленим шалукатрама на прозори-ма њене старе куће и намештајем у собама. Девојци је запао за око тешки тамни брачни кревет у предњој соби. Која то мора да је историја, узвикнула је одушевљено.

Вероника је хтела да им каже да је кућа уклета и да ником, па ни њој, није донела срећу, али није могла да изговори ни реч. Трудила се, викала, али из њеног грла није излазио никакав звук. Осећала се као да неповратно тоне у бескрајне мочваре камилице које су опасавале опустелу Плетеницу.

Кад се расанила схватила је шта тај сан значи: из Плетенице нико никада не може заувек да оде. Може само да одсели на кратко, колико траје живот и да се на крају врати на слану плетеничку земљу да у њој остави своје кости.

Најзад се у даљини зачуо писак локомотиве.

Човек у монтгомерцу хитро баца пикавац на под и згази га ногом. Затим га још једном згази, утрљавајући га петом о под, да би био сигуран да га је угасио. Онда притегну појас, зачешља се и сав се некако окружи.

Чека љубавницу, потврди Вероника и осети како јој утробу плави нејасни, тамни бол.

Воз се поново весело огласи, као да потврђује њену неизречену претпоставку.

Таксиста изађе на перон плетеничке железничке станице. Човек ногу пред ногу крете за њим. Из правца тунела из кога је требало да изрони воз затитра одраз црвеног светла семафора. Као да неки сликар четком зарођеном у крв боји прозор из дубине мрачног света.

Бука локомотиве и теретних вагона постајала је несносна. Уместо да успорава, воз је убрзавао. Ово је, помисли Вероника, дакле, још један од оних који само пролазе.

Изненада се зачу туп ударац из правца перона и жалосно цвиљење кочница воза које су прекасно покушавале да зауставе композицију.

Таксиста улете у чекаоницу блед као креч и паде на под. Пси зарежаше на његову појаву.

Шал...Подвукао га шал..., рекао је пре него што је почео да повраћа дрхтећи целим телом.

Још дуго је тако склупчан као дете лежао на прљавом бетону плетеничке станице, трзајући се повремено као епилептичар.

Вероника не рече ништа. Као да за њу та трагедија која се напољу управо догодила није била новост. Помисли, благи Боже шта је тај повратник мислио да га чека у Плетеници осим, оваквог или онаквог, краја? Али и та мисао јој је брзо изветрила.

Жустро устаде, расклопи своју ташницу и из ње извади малу термосицу. Отвори зелени пластични чеп, подиже боцу и наслони га на уста таксисте који се придигао. Топла мирисна текућина заргоља у његовом грлу.

Пио је халапљиво као да пије лек против смрти, остајући готово без даха. Затим врати термосицу Вероники и рече: Никад нисам пио ништа боље.

Вероника је стрпа у ташну, погледа на округли железнички сат који се налазио изнад врата и тихо изађе на страну супротну од узбуђених гласова који су допирали са сада јарко осветљеног перона.

За неких пола сата биће код куће. Толико јој је увек требало да се, лаганим ходом, од станице спусти до куће са прозорима боје камилице. Никада ни много мање ни много више. Чак и када би се утркивала са двома црним четвороножним силуетима успут.